

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 66/21

Luksemburg, 20 kwietnia 2021 r.

Wyrok w sprawie C-896/19
Repubblika/Il-Prim Ministru

Przepisy krajowe państwa członkowskiego, które przyznają premierowi rozstrzygające uprawnienia w procesie powoływania sędziów, przewidując jednocześnie udział niezależnego organu, który ma za zadanie ocenę kandydatów i przedstawienie opinii, nie są niezgodne w prawem Unii

Repubblika jest stowarzyszeniem, którego celem jest wspieranie ochrony wymiaru sprawiedliwości i państwa prawnego na Malcie. W następstwie wręczenia nowych powołań sędziowskich, które miało miejsce w kwietniu 2019 r., wniosła ona skargę obywatelską do Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (pierwszej izby sądu cywilnego, obradującej jako sąd konstytucyjny, Malta), zmierzającą w szczególności do zakwestionowania procedury powoływania maltańskich sędziów, uregulowanej w konstytucji¹. Rozpatrywane postanowienia konstytucji, które nie uległy zmianie od ich przyjęcia w 1964 r. do czasu nowelizacji konstytucji uchwalonej w 2016 r., uprawniają premiera do rekomendowania prezydentowi republiki kandydata na stanowisko sędziego. W praktyce premier posiada tym samym rozstrzygające uprawnienia w procesie powoływania maltańskich sędziów, które w ocenie Republiki rodzą wątpliwości co do niezawisłości tych sędziów. Jednakże kandydaci muszą spełniać określone warunki, które również określa konstytucja, a wskutek nowelizacji z 2016 r. powstała komisja ds. powoływania sędziów, której powierzono zadanie oceny kandydatów i przedstawienia premierowi opinii.

W tych okolicznościach sąd rozpoznający skargę obywatelską zwrócił się do Trybunału z pytaniami w przedmiocie zgodności maltańskiego systemu powoływania sędziów z prawem Unii, a konkretnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („karta praw podstawowych”). Tytułem przypomnienia, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE nakłada na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia środków odwoławczych niezbędnych do zapewnienia, w dziedzinach objętych prawem Unii, skutecznej ochrony sądowej, zaś w art. 47 karty praw podstawowych ustanowione jest prawo do skutecznego środka zaskarżenia dla każdego podmiotu, który dochodzi w danej sytuacji praw przysługujących mu na podstawie prawa Unii.

Trybunał w składzie wielkiej izby orzekł, że **prawo Unii nie stoi na przeszkodzie krajowym przepisom konstytucyjnym, takim jak przepisy prawa maltańskiego dotyczące powoływania sędziów**. Przepisy te nie wydają się bowiem prowadzić do braku widocznych oznak niezawisłości lub bezstronności sędziów, które mogłyby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w demokratycznym społeczeństwie i w państwie prawnym.

Ocena Trybunału

Po pierwsze, Trybunał orzekł, że **art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE może znajdować zastosowanie w omawianej sprawie**, gdyż skarga zmierza do zakwestionowania zgodności z prawem Unii przepisów krajowych regulujących procedurę powoływania sędziów mających orzekać w kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią prawa Unii, w odniesieniu do których to przepisów podnosi się, że mogą wpłynąć na niezawisłość sędziów. W odniesieniu do **art. 47 karty praw**

¹ Artykuły 96, 96A i 100 konstytucji Malty.

podstawowych Trybunał wskazał, że choć nie ma on sam w sobie zastosowania², ponieważ Repubblica nie dochodzi prawa podmiotowego wynikającego z prawa Unii, to jednak **powinien on być uwzględniony przy dokonywaniu wykładni art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE**.

Po drugie, Trybunał orzekł, że **art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE nie stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które przyznają premierowi rozstrzygające uprawnienia w procesie powoływania sędziów, przewidując jednocześnie udział w tym procesie organu, który ma w szczególności za zadanie ocenę kandydatów na stanowisko sędziego i przedstawienie premierowi opinii**.

Wniosek ten Trybunał wywiódł, podkreśliwszy najpierw ogólnie, że wśród wymogów skutecznej ochrony sądowej, które powinny spełniać sądy krajowe mogące rozstrzygać o stosowaniu lub wykładni prawa Unii, niezawisłość sędziów ma – z różnych względów – fundamentalne znaczenie w szczególności dla porządku prawnego Unii. Otóż ma ona zasadnicze znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania mechanizmu odesłania prejudycjalnego ustanowionego w art. 267 TFUE, który może zostać uruchomiony jedynie przez niezawisły organ. Ponadto wchodzi w zakres istoty prawa podstawowego do skutecznej ochrony sądowej oraz do rzetelnego procesu sądowego, wyrażonego w art. 47 karty praw podstawowych.

Następnie Trybunał przypomniał najnowsze orzecznictwo³, w którym udzielił wyjaśnień na temat wymaganych na podstawie prawa Unii gwarancji niezawisłości i bezstronności sędziów. Gwarancje te wymagają w szczególności istnienia zasad pozwalających rozwiązać w przekonaniu jednostek jakiegokolwiek uzasadnione wątpliwości co do niepodatności sędziów na czynniki zewnętrzne, w szczególności na bezpośrednie lub pośrednie wpływy władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz co do ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów.

Trybunał podkreślił wreszcie, że art. 49 TUE stanowi, iż Unia składa się z państw, które swobodnie i dobrowolnie przyjęły wspólne wartości, o których mowa obecnie w art. 2 TUE, takie jak państwo prawne, przestrzegają tych wartości i zobowiązują się je wspierać. Państwo członkowskie nie może zatem zmieniać swojego ustawodawstwa, w szczególności w dziedzinie ustroju sądownictwa, w taki sposób, aby doprowadzić do osłabienia ochrony wartości państwa prawnego, której konkretny wyraz daje w szczególności art. 19 TUE. W związku z tym państwa członkowskie powinny powstrzymać się od przyjmowania przepisów, które mogłyby naruszać niezawisłość sędziowską.

Po powyższych wyjaśnieniach Trybunał stwierdził natomiast, po pierwsze, że powołanie komisji ds. powoływania sędziów w 2016 r. wzmocniło gwarancje niezawisłości maltańskich sędziów w porównaniu z sytuacją istniejącą pod rządami przepisów konstytucyjnych obowiązujących w chwili przystąpienia Malty do Unii Europejskiej. W tym względzie Trybunał wskazał, że udział tego rodzaju organu może co do zasady przyczynić się do większej obiektywności procesu powoływania sędziów, dzięki ograniczeniu zakresu swobodnego uznania, jakim dysponuje premier, o ile sam ten organ jest wystarczająco niezależny. W omawianym przypadku Trybunał stwierdził, że widoczne jest, iż istnieje szereg zasad mogących zagwarantować tę niezależność.

Po drugie, Trybunał podkreślił, że choć premier posiada określone uprawnienia w zakresie powoływania sędziów, to jednak granice korzystania z tych uprawnień stanowią wymogi doświadczenia zawodowego, określone w konstytucji, które muszą spełniać kandydaci na stanowiska sędziów. Ponadto, choć premier może podjąć decyzję o rekomendowaniu prezydentowi republiki kandydata, który nie został zaproponowany przez komisję ds. powoływania sędziów, to w takiej sytuacji jest on zobowiązany do podania powodów podjęcia tej decyzji, w szczególności do wiadomości władzy ustawodawczej. W ocenie Trybunału, o ile premier korzysta z tego uprawnienia jedynie w wyjątkowych przypadkach, a przy tym ściśle i skutecznie przestrzega obowiązku uzasadnienia, uprawnienia te nie powodują powstania uzasadnionych wątpliwości co do niezależności wybranych kandydatów.

² Na podstawie art. 51 ust. 1 karty praw podstawowych.

³ Zobacz na przykład wyroki: z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) [C-585/18](#), [C-624/18](#) i [C-625/18](#) (zob. komunikat prasowy nr [145/19](#)); z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (powołanie sędziów Sądu Najwyższego – odwołanie) [C-824/18](#) (zob. komunikat prasowy nr [31/21](#)).

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106